

Filosofia de la natura
Professor: Miquel Ramón Fuentes
Codi: 211052
Crèdits: 3 ECTS
Llengua: català

Objectius

L'assignatura vol introduir l'alumne en el coneixement de la filosofia de la natura com a disciplina situada entre la dada científica i la reflexió filosòfica. L'objectiu de l'assignatura és doble: d'una banda, cal veure com la filosofia ha considerat sempre la natura objecte de reflexió, tot caracteritzant-ne les seves propietats i dinatismes; de l'altra, es vol mostrar de quina manera aquesta reflexió pot ajudar a llegir les dades actuals que ens arriben de ciències com la física quàntica, la cosmologia o la biologia i interpretar-les críticament.

Programa

1. Introducció a la Filosofia de la Natura. Diferències amb les ciències experimentals.
2. Breu història del concepte de natura.
3. Caracterització de l'ens natural: matèria i forma. Física quàntica i la fonamentació última de la realitat.
4. El dinamisme de l'ens natural: acte i potència. Emergentisme.
5. Ordre i lleis de la natura: estructures i patrons. Caos i complexitat.
6. Quantitat, qualitat i relació. El tot i les parts.
7. Espai i temps. La mecànica de Newton i la relativitat d'Einstein.
8. Quantes causes hi ha a la natura? Determinisme i indeterminisme.
9. Característiques de l'ens natural viu. L'evolució com a dinamisme biològic.
10. Origen i fi de l'univers. El principi antròpic.

Bibliografia

- Arana, J., *Los sótanos del universo. La determinación natural y sus mecanismos ocultos*, Madrid, Biblioteca Nueva, 2012.
- Arana, J., *Guía Comares de Filosofía de la naturaleza*, Granada, Comares, 2016.
- Artigas, M., *Filosofía de la naturaleza*, Pamplona, Eunsa, 2003⁵.
- Artigas, M.; Sanguinetti, J.J., *Filosofía de la naturaleza*, Pamplona, Eunsa, 1989².
- Artigas, M., *La inteligibilidad de la naturaleza*, Pamplona, Eunsa, 1995.
- Aubert, J.-M., *Filosofía de la naturaleza*, Barcelona, Herder, 2001.
- Nicolau, F., *Origen y estructura de l'univers*, Barcelona, Edicions Terra Nostra, 1985.
- Nicolau, F., *Origen de la vida. Implicacions filosòfiques (Lliçó inaugural del curs acadèmic 2002-2003)*, Barcelona, Facultat de Teologia de Catalunya, 2002.
- Petit, J.M.; Prevosti, A., *Filosofía de la naturaleza: su configuración a través de sus textos*, Barcelona, Scire Universitaria, 2004³.

Competències generals

CG1. Que l'alumne sigui capaç d'adquirir coneixements generals bàsics sobre l'àrea d'estudi (filosofia i humanitats), partint de llibres de text avançats i incloent cada vegada més els grans clàssics i les monografies més importants.

CG5. Que l'estudiant adquireixi una bona capacitat comprensiva en relació amb els textos d'alt nivell cultural.

CG8. Que l'alumne sigui capaç d'adquirir habilitats d'elaboració o de defensa d'arguments amb consciència crítica i autocrítica.

CG11. Que l'estudiant adquireixi habilitats analítiques i sintètiques pel que fa a fenòmens culturals d'alta complexitat; això és: que aprengui a descompondre els problemes i les qüestions de manera adequada ala resolució, aprenent alhora a establir les connexions necessàries amb altres aspectes de la pròpia disciplina o amb altres disciplines.

CG16. Que l'alumne sigui capaç de comunicar-se correctament de forma oral i escrita en català i en castellà, i que adquireixi una bona capacitat d'exposició i d'explicació, tant a nivell oral com escrit, per tal de dirigir-se tant a públics especialitzats com no especialitzats.

Competències específiques (Mòdul: Filosofia teòrica)

CE1. Que l'alumne sigui capaç de començar a comprendre de forma bàsica, a partir de la seva pròpia reflexió i experiència personals, les preocupacions, els temes i els mètodes filosòfics fonamentals.

CE2. Que l'alumne sigui capaç d'adquirir les habilitats necessàries per analitzar, comprendre i manejar sistemàticament la terminologia bàsica dels grans àmbits temàtics de la filosofia.

CE3. Que l'alumne adquireixi habilitats d'argumentació específicament filosòfiques fonamentals sobre les qüestions que s'estudien en els diversos camps temàtics de la filosofia, detectant problemes i apories, i sabent posicionar-se personalment de forma reflexionada, crítica, flexible i respectuosa amb altres opinions.

CE4. Que l'alumne adquireixi les habilitats necessàries per poder usar correctament els principis hermenèutics en les seves pròpies aproximacions als textos i als problemes filosòfics.

CE9. Que l'alumne sigui capaç de comprendre la rellevància històrica i sistemàtica de les grans qüestions de l'ontologia, la diferència entre una ontologia general i la metafísica, els grans problemes metodològics de la metafísica clàssica (analogia) i els principals capítols sistemàtics (estructures del'ens finit, transcendents, possibilitat d'una teologia natural, etc.). Que sigui capaç, també, de comprendre les relacions profundes i conseqüències que tals qüestions tenen en altres àmbits filosòfics com la teoria del coneixement, l'ètica, el pensament polític, etc.

CE9. Que l'alumne aprengui a distingir i veure les relacions entre l'aproximació específicament filosòfica al concepte de naturalesa i les aproximacions de tipus científic positiu (física, biologia, etc.); que conegui els diversos conceptes filosòfics possibles de naturalesa i allò que les teories sobre l'ésser natural han dit respecte a l'estructura, operacions i evolució dels éssers naturals i, en particular, vius; que sigui capaç de

comprendre i examinar críticament les connexions que és possible establir entre “física” i “metafísica”.

Activitats formatives

Ensenyament-aprenentatge presencial:

- exposició del professor.
- exposició de l'estudiant.
- debats.
- examen final (escrit)

Ensenyament-aprenentatge dirigit:

- lectures orientades.
- tutories individuals.
- treball escrit individual i exposició a l'aula.

Ensenyament-aprenentatge autònom:

- lectures complementàries proposades pel professor.
- estudi personal.
- cerca d'informació i materials.

Activitats d'avaluació

Es combinen avaluació contínua més específica (a través de la participació a classe i treballs personals o en grup: 40%) i exàmens parcial i final de l'assignatura (60%).